

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De S. Corbiniano Frisingensi episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

etiam epibata esse viderentur, dixitque eis tanquam naucleri voce; Vnde venitis, aut quò ire pergitis? Illis respondentibus, se Nicomedia Byzantium proficisci, rursus ait mendax ille Erratis planè, in partem sinistram dirigite nauim. Hoc verò dicebat, vt eos in pelagus pertractos perderet. At illi persuasum habentes nautas eos esse orientales, aliorum pandebant vela, ituri, quò iussi erant. Confestim autem apparuit eis beatus Adrianus, magna voce dicens ad eos; Pergite, vt cœpistis, nec audiat is istum, qui vobis interitum asserere molitur. Repentè disparuit impostor ille spiritus. Exurgens autem Natalia, vt vidit antecedentem ipsos sanctum Adrianum, mirè exhilarata est. Ventus quoquè secundus existens, perduxit eos Byzantium antequàm dilucesceret. Egressi verò è nauì, properè se contulerunt ad eas ædes, in quibus asseruabantur corpora sanctorum martyrum, qui pro Christi amore tormenta omnia perpessi erant.

Venit Byzantium.

Porro beata Natalia manum sancti Adriani posuit super corpus eius, & flexis genibus orauit. Postea surgens ab oratione, in interius cubiculum se recepit, & fratres sororesque omnes salutans, rogauit, vt pro ipsa orarent. Illic enim multi fideles conuenierant, qui rogauerunt eam, vt parumpè quieti se daret. Valdè enim ex nauigatione defatigata erat.

Cap. 19.

Quiescenti autem mox apparuit beatus Adrianus, dicens ei; Benè huc aduenisti in pace ancilla Christi & filia martyrum. Veni ad nos in requiem tuam. Veni, & percipe ea, quæ tibi debentur. Illa euigilans, visionem indicat fratribus; rursusque obdormiens, reddit spiritum. Volentes autem eam excitare fideles, comperiunt vitam fundam. Surgentes igitur orant, ac deindè ponunt eam apud corpora sanctorum martyrum; & precibus post eam depositionem absolutis, domum illam obsignauerunt, in qua multi ytriusque sexus commorabantur, qui contemptis & repudiatis omnibus, quæ sunt huius mundi, Domino seruiebant; Cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

S. Natalia in pace redit spiritu.

VITA S. CORBINIANI, PRIMI EPISCOPI

FRISINGENSIS, EDITA AB ARIBONE, QVARTO

Frisingensi Episcopo, Capitibus ad marginem adiectis per

F. Laurentium Surium.

PRAEFATIVNCVLA AVTHORIS.

Vm cupimus ad ædificationem audientium, vitam beati Corbiniani stylo breuissimo explicare, virtutesque, quas per eum fecit Dominus: primò necesse est sancti spiritus implorare suffragium, quatenus eius adiuvante gratia, dignè possimus tanti viri Dei & vtiliter miracula enarrare.

HISTORIA.

ENERANDVS igitur Dei famulus Corbinianus, ortus fuit ex regione Melitonensi, natus in vico, qui dicitur Castrus, ex patre Vualdekiso, & matre Corbiniana. Quondam nato, genitor eius languore correptus, rebus excessit humanis. Eo itaque post obitum patris nato, mater eius, genitoris sui nomine ex sacro eum fonte fecit ablutum appellari: at postea illius amore compuncta, nomen eius mutauit, eumque vocauit Corbinianum. Qui dum bonæ indolis puer excreuisset, diuina inspiratione compunctus, sacra religionis officium viriliter diligebat, cœpitque diuinæ scripturæ sagacissimus indagator existere, psalmodiam diligere, ieiunium amare, vigilijs & orationibus sanctis insistere, pauperes, quantum potuit, recreare, hospitalitatem sectari, & in boni operis cultu studiosè persistere. Ad hoc quoquè diuino est perductus amore, vt omnem mundi concupiscentiam ab ipso iuuentutis relinqueret flore, & sanctæ continentia sanctæque castitatis solertissimus custos existeret. Porro ad beati confessoris Christi Germani

8. Septēbris. Cap. 1. Patria & parentes S. Corbiniani

Virtutes pueri.

Germani ecclesiam, in eodem castro constructam, deuotissime se contulit, atque iuxta eam paruum sibi construxit ergastulū, tantum solitudine delectatus, ut nihil aliud possideret, nisi tantum ministros, qui sibi exterioris necessitatis solatium exhiberent. Quos quotidie sacris studuit disciplinis instruerē, ut suae imitatores existerent vitæ. Multa quoque coepit ad illum credentium populi que turba confluere, & sacra eius monita diligenter excipere. Quicquid autem ex oblatione fidelium suscepisset, excepto victu necessario, pauperibus erogabat.

Cap. 2. Vindemiarum quoque tempore, cum quidam ei vindemiarum primitias afferret, ministri eius in cellario vas inde non modicum impleuerunt. Contigit autem cuiusdam noctis silentio, ut musto vehementer intumescēte, magni feruoris vim vas sufferre nequiret, spinamque tam fortiter reijceret ut eius sonitus in cellula ad aures viri Dei perueniret. Qui statim intelligens quod gestum fuerat, sese in orationem fixis in terra genibus proiecit, silentium suum ut seruaret, ministris hoc indicare distulit, sic pernoctans in orando, usque dum matutinas Deo laudes persolueret. His peractis, ex more tintinnabuli signo ministros conuocans, suspicionem, quam de vino habuit, eis indicauit. Tunc ergo frater, qui cellario præerat, nomine Ansericus, arrepta clauis festinè cellarium referauit, & in introitu spinam pede inuenit, & in manus tulit, ad vas accessit: res mira apparuit, quia tam incolume mustum inuentum est, ut nec gutta quidem foras exiret. Quod dum viro Dei nunciauit, omni cautela iussit silere miraculum.

Cap. 3. Quadam verò die fur quidam, instigante diabolo, mulam viri Dei foris reperiens abstulit, eamque ascendens, propinqui saltus se immergebat latibulis. Ministri verò viri Dei, vespera appropinquante, mulam quærentes, inuenire non poterant, huc illucque quærendo discurrētes per latera montium, & ima conuallium, sylvarumque latibula, necnon & ea loca perscrutantes, vbi prius mula solita erat pasci, usque dum eis nox ita tenebresceret, ut coacti vacuique domum reuertentur, & damnum de mula viro Dei referrent. Ipse autem leniter consolatus dimisit, seque in oratione profrauit: sicque orando permansit, usque dum matutinarum solennijs debitas Deo laudes impleuit. Ac deinde cum ad refocillationem lassae corporis paululum quiesceret, Angelus Domini in ipso matutinali crepusculo ei per visum apparuit, furemque cum mula aduenturum prædixit. Ille autem à somno excitatus, grates Deo retulit & laudes, atque etiam beato Germano, in cuius ecclesiae foribus tunc ipse manebat. Apertaque fenestra cellulae, signo ex more tintinnabuli suos ad se conuocatos ministros. Quibus adstantibus præcepit, ut venientem furem cum mula, minime læderent. Sed hoc nequaquam appetitu vanæ gloriæ ministris prædixit, sed de eorum mentis insaniam mitigaret, ne furore coacti, Dei virtutem in suam mutarent insaniam, aut ut rei sanguinis in eius persecutione non fierent. Vix verba præcipiendo compleuerat, & ecce ostium cellulae, vbi vir sanctus cum discipulis loquebatur, mula ingressa, super se sedentem obtulit furem rigidum, & quasi exanimem, dorso illius adhaerentem perinde ac si ligatus super eam esset, ita ut si vellet, descendere nequiuisset. Qui dum viri Dei iussione depositus, & humi esset proiectus, instar ligni vel lapidis, amens & sine sensu iacebat. Coepit autem eum vir Dei tam increpatione, quam admonitione, à sua nequitia quasi à graui somno suscitare. Qui cum ceu dormiens expergefactus esset, timorem dimisit animi, & confitendo atque pauendo malum, quod viro Dei fecerat, confessus est se amplius non peccaturum, etiamsi præinopia periturus sit. Eo ergo sic prostrato iacente, & promittente vitæ mutationem, eum vir Dei de humo iussit surgere. Mox ille tam celeriter surrexit, quasi rigidus atque contractus minime fuisset: & sic suae miseriae referebat historiam, quomodo in dorso mulae pernoctasset, tot montium summitates atque ima conuallium, sylvarum atque veprium densitates perambulasset, & quasi à mula vincus fuisset. Quibus dictis fidem vulnerata facies conciliabat. Denique ab irrationali animali adductum se inscientem ad virum Dei fuisse professus est, & quod intempestae noctis silentio viam euadendi vel latendireperire minime potuisset. Sed quid mirum, quod orationes iustorum, Deo largiente, valeant vincula reprobis iniicere, & à mentis eos reuocare industria, cum tantam

Nota historiam mirabilem.

Ita ferè Gregorius Papa lib. 2. Dialog. cap. 30.

Deus electis suis præstet gratiam, ut cum rerum necessitas exposcit, mira quoque aliquando ex prece faciant, aliquando verò ex potestate, cum Iohannes dicat: Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri? Quia ergo filij Dei ex potestate fieri possunt, quid mirum, si signa facere ex potestate valent? Et quid mirum,

rum, si signa per orationes facere valent, cum Dominus suis fidelibus promiserit, dicens: Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, & fient vobis? Orationis nanque virtute semper sunt signa ostensa, mirabilia demonstrata. Nam Moyses per orationem Pharaonem superbum Regem in mare rubrum demersit, Aegyptios deleuit, & Dei populum liberauit. Iosue occidentem Solem tandiu orando stare fecit, donec hostes pugnando deleuit. Elias tribus annis caelum & mensibus sex ab imbre coercuit, & cum voluit, orando pluuiam tribuit. Iste itaque, vir sanctus oratione alligauit reum, vt à nequitia suae animae solueretur, & ad poenitentiam reverteretur: ei que tres argenteos dedit, atque admonuit, vt nec coactus furtum faceret. Et ille accepto munere, laetus recessit.

Coepit itaque longè lateque fama sanctitatis eius crescere, & fidelium ad eum, nobilium & ignobilium, vtriusque sexus turba confluere, aeternae vitae ex ore illius verba libenter audire. Tantumque excellentia vitae illius percrebuerat, vt ad summum maiorem domus Pipinum rumor sanctitatis eius perueniret. Is vero vnus ex charissimis sibi optimaribus ad viri Dei cellulam transmisit, seque humilimè eius precibus commendauit. Multique ad eum senes & nobiles concurrentes, vt pro ipsis oraret, rogabant. Alij autem sua ei munuscula orationis causa mittebant. Tunc vir Dei crebris aduenientium colloquijs occupabatur, sed mens eius magno indè tadio affecta, magnis fletibus atque lamentis se abstrahere nitabatur: tactusque dolore cordis intrinsecus, suspirijs & gemitibus crebris deplorabat, quod tranquillitatem, quam quaesierat, & solitudinem, quam desiderauerat, se amisisse perspiceret, & paupertatem, quam amauerat, sibi deesse valde pertimesceret, & adesse sibi diuitias, quas noluerat, orationis studium se ultra consuetudinem amittere, responsis aduenientium, & acceptione dantium, & dispensatione egentium occupatum. His vero tribulationibus fatigatus, quartumdecimum in sua cellula impleuerat annum. Tunc demum iniens consilium, ad limina sacratissima beatorum Apostolorum Petri & Pauli orationis causa ire decreuit, & ibi se Apostolici viri doctrinae & orationibus commendare, & si fieri posset, impetrare ab eo sibi & suis qui cum eo venirent, in quodam angulo latitandi facultatem, vt ad sanctorum Apostolorum patrocinia posset secretius peruenire, & ibi sub sanctae conuersationis regula liceret ipsi vitam ducere.

Mouit autem vir sanctus comitatum suum cum vniuersis supellestilibus, & incolumis coeptum perfecit iter. Oratione autem facta in confessione beatissimi Apostolorum principis Petri, ad beatam memoriam Gregorij Papae pedes se prosternit, ei que secretum animi sui diligentissimè explicauit, & quibus necessitatibus coactus, suum amisisset secretum, & quomodo tranquillum per humanos fauores perdidisset portum, & quibus rerum secularium tumultibus quasi nauis in medio mari iactaretur fluctibus, vt vix solitudinis marginem recolendo prospiceret. Et plus etiam permidanda adiecit, quia temporalia à multis sibi concessa munera, sibi potius ad perditionis cumulum euenire posse timeret, quam ad praesentis vitae solatia. Venerabilis autem Papa Gregorius audiens viri Dei verba, intellexit zelum animi eius, qualiter & quam magnam in Dei opere haberet animi puritatem. Erat enim vir Dei valde facundus, & humanitate praecipuus, conuersatione inter omnes praclarus, contra vitia ad irascendum facilis, velox ad ignoscendum conuersis, non piger in bona operatione, deditus orationi, studiosus psalmodiae, praclarus in vigilijs, frequens in ieiunijs, largus in eleemosynis, ad omne bonum semper promptissimus, vir mitis atque modestus, nulli pietate secundus. Sed quid de eo dicendum est, quem omnibus bene volentibus, simulque indigentibus, omnis boni adiumentum, quantum potuit, fuisse non dubium est? Itaque vir Dei spiritu sancto repletus, vnicuique congruens erat sexui vel aetati, vt per sanctae conuersationis studium posset vnicuique sanctarum exempla virtutum ostendere. Sed haec beatissimus Papa Gregorius intuens, coepit cum suis inire consilium, nè tanti luminis fulgor absconderetur sub modio, sed vt, secundum dicta veritatis, supra candelabrum posito illo, multi ab eo illuminarentur: cogitauitque, vt ex auctoritate beati Petri Apostoli sacerdotalem ei honorem conferret. Itaque in viro Dei, quae consultando tractauerat, opere perficiens, per singulos gradus ad summum usque pontificalem eum prouexit honorem.

Vir itaque sanctus, quanuis coactus, tamen dono Dei & diuini muneris largitori consentiens, Psalmistae non immemor, timens nè tali fraudaretur honore, dicens,

O Quia

Marc. ii.

Exod. 14.

Ios. 10.

1. Reg. 17.

& 18.

Cap. 4.

Pipinus magister equitum eum veneratur.

Affligitur hominum fauoribus.

Cap. 5.

It Romam.

Is fuit Gregorius secundus.

Catalogus virtutum eius.

Marth. 3.

Ordinatur à Papa Episcopus.

Cap. 6.

Pfal. 108. Quia noluit benedictionem, elongabitur ab eo: quauis honorem fugiendo humilitatem continere voluisset, obeditionem tamen maiorem iudicauit, ne patrem resistendo contristaret, vel diuinae voluntati contraire videretur. Coactus ergo, sacerdotalem suscepit benedictionem, accepto etiam pallio cum benedictione & adiutorio beati Petri Apostoli, ut ubique praedicationis officium exercere in toto orbe posset, & tanti patris concessu potestatem haberet. Tanto autem accepto honore & priuilegio, in Galliam reuersus est: coepitque diuinum largiter ex ore eius emanare verbum, & melliflua instar viui fontis in aures audientium effundi praedicatione: atque per vniuersam Galliam verbum doctrinae illius in virorum ac mulierum sanctis creuit moribus, & tam in sacrarum virginum ac viduarum, quam & monachorum & clericorum pectoribus diffusum est. Ipse vero verbum Dei administrans, ceu prudens dispensator ecclesiae Christi, vnicuique mensuram tritici hilari vultu largitus est.

Cap. 7. Interea contigit, ut maior domus in Gallia, qui erat Pipinus, virum Dei ad se accersiret. Illo vero ad palatium proficiscente, in via quidam reus ad damnationis ultimae suspendium ducebatur propter latrocinium, nomine Adalbertus, manibus post tergum vincis, & restis in collo illius pendeat. Et hi qui funem tenebant, iam eum trahere ad damnationem conabantur. Coepit autem vir Dei totis viribus festinare, & sub testificatione diuina alta voce clamare, ut eius expectarent aduentum. Cum autem appropinquaret, statim ex equo profiliens, ad reum ipsum cucurrit, & principes huius operis qui essent, omnibus modis inquisiuit: eosque inueniens, coepit humiliter postulare fixo in terram capite, ut sibi reum donare dignarentur, vel poenas differre, vsquedum ad Maiorem domus citissime peruenire posset. His minimè petitioni illius obtemperantibus, dicentibusque publicam se functionem nullo modo audere praetermittere, ne forte illius punirentur poena, qui tanta & talia commisisset crimina, ne regales ad suae damnationis exitium commouerentur aures: vir Dei reum admonere studuit, assistentesque longius amouit, ut omnem ei putredinem & vulnus animae suae confessione purissima aperiret, tam in factis, quam in locutionibus atque cogitationibus prauis: eumque arripiens, ut omnis malitiae suae poenitentiam puriter ageret, admonere curauit. Ipse autem reus promisit se vitam & mores correcturum, seculum relicurum, admissa deploraturum, futura euitaturum. Tunc vir Dei signo Crucis aeternaeque salutis, caput illius & pectus muniuit, lachrymabili vultu reuersus, equum ascendens, sub omni festinatione coeptum carpebat iter. Quod cum eodem die perficere minimè posset, secundum diem ad perfectionem ipsius itineris complens, tandem ad solis occasum ad palatium peruénit, & ex caballo ocyus descendens, summi que se principis pedibus aduolens, humilima prece poposcit, ut qualitercunque de suspenso illo actum sit, corpus eius sibi donare non dedignaretur: simul etiam quomodo ministros eius pro eo rogasset, & ijs negantibus quanto indè cum mœrore abiisset, pleniter exposuit.

Cap. 8. His dictis, princeps praefatus compassus est, & eum, quem viuentem tantus pontifex à ministris obtinere non potuerat, quemque ultimo supplicio affectum nemo non mortuum crederet, Episcopo praecipit reddi. Nuncij vtrorunque directi, domini venerandi Pipini & beati Corbiniani Episcopi epistolam deferebant. Qua accepta, tandem die tertia vesperascente (O inauditam & valde incredibilem rem) ita viuens inuentus est latro pendens in patibulo, ut eum venerabilis vir Corbinianus munierat signo Crucis sanctissimo. Sed quid mirum, si sanctus vir Dei, eius vitam à Domino impetrauit oratione & lachrymis ad gloriam Dei, ut nec corporis pondere collum eius dissolueretur, nec restium compressio guttur eius suffocaret? Qui vtrum fidelis vel infidelis fuerit, ignoratur. Quid mirum, si iste vir Dei in virili sexu exaudiebatur, quando in fragili sexu foemineo beatam Christi virginem Scholasticam, à Deo ita exauditam legimus, ut ea, quae à sanctissimo fratre Benedicto Abbate petijt, & obtinere non potuit, diuina ei virtus poscenti ministraret? Volens namque ipsa virgo castissima, ut frater eius cum ea pernoctaret in oratione, quod ab eo minimè potuit obtinere, petijt à Domino, & tantam vim ventorum & imbrium impetrauit, ut ex eodem tecto, in quo loquendo confederant, nullus omninò egredi valeret: & ita qui ibi rogatus noluit manere, mansit inuirus. Si ergo à tam fragili sexu sanctus vir Dei Benedictus orando potuit retineri, quid mirum, si beatus Corbinianus infideles, aut etiam fideles

Nota de confessione sacramentali.

Suspensum in patibulo coheruat incolumem.

Hoc miraculum habetur in vita S. Benedicti 21 Martij circa finem.

fideles orando potuit saluare, qui se à diuino tramite nunquam abstraherebat? Sicque factum est, vt de pœnis depositus Adalbertus, non tantum viuus, sed etiam illasus inuentus sit, & ad palatium ab his, qui missi fuerant, deductus. Ad cuius intuitum quasi ad ingens spectaculum multitudo nimia confluebat, & non modò incolumem, sed etiam valentem contemplantur, & à multis habebatur in signe. Tunc idem Adalbertus, quasi passer ereptus à laqueo pœnarum, habitum mutauit, & in sanctæ conuersationis vita sub magisterio viri Dei post multa temporum spatia finem viuendi fecit.

Ex eo tempore vir Dei Corbinianus venerabatur ab omnibus: maximè verò à Cap. 9. domesticis fidei. At ille gloriam seculi pertimescere, honoris ambitionem expauescere, tranquillitatem secreti, quod perdidit, multipliciter lamentari, diuitias sibi locupletatas, haud secus ac auari amissas, deslere. Ad pristinum ergò redijt ergastulum in foribus beati Germani ecclesiæ, ibique sub protectione eius proprium quasi secretum, turbas hominum deuotauit, paucosque secum clericos retentauit, quos admonendo & docendo deserere non valebat. Quibus sub operationis suæ cura victum suppeditauit, & verbi Dei semina quotidie eorum pectoribus infudit. Ibi que continuis septem annis permanens, eò aduenientibus secumque commorantibus verbum Dei sedulo ministravit. Sed quanto secretius se in ima loca contulit, eo amplius fama eius sanctissima altius eminebat in publicum, & quotidie superuentium turbas sustentare non valens, & quasi concussam cellulam, & conuassatam medij maris fluctibus nauiculam deflens, ad pristinum se contulit orationis auxilium, iterumque Romam pergere disponebat, & à tanti patris munimine absolute Vir sanctus fugit mundi applausus. tionem percipere, & secreta monasterij petere, atque alterius magisterio se commendare pertractans, si eum summus Papa sub patrocínio, vt prius poscebat, beati Petri militare sub manuum suarum cõcessisset sudore. Qui non iam publicum à Gallorum partibus arripiens callem, sed secretiorem eligens viam, in Alemaniam peruenit, deinde in Germaniam: & sic in Noricum veniens, ibi aliquandiu demoratus, verbi diuini seminavit doctrinam, & nonnullorum sacra verba penetrabant, gratia Dei, corda in augmentum fidei Christi. Quæ gens adhuc rudis erat, & nuper ad Christum conuersa. Iterum vadit Româ.

Et nanque tempore erat ibi deuotissimus Theodo Dux, insignis potentia, & viri Cap. 10. lis virtute, filijs ornatus, & nobilium virorum alacritate præcipuus. Cuius cum longè lateque felix fama increuisset, prouinciam ipsam sibi & liberis in quatuor partes diuisit, charisque ibi habebantur sacerdotes, vt solet apud nouitios. Qui dum virum Dei Corbinianum aduenisse cognouit, ad se inuitauit, eumque humilima supplicatione flectere cõnabatur, vt ab ipso honores sibi debitos acciperet. Sed obtinere non potuit: quòd vir Dei mallet paupertatem tranquillam sectari, quàm diuitijs frui perituris. Itaque multa ei munera largitus Dux, permisit abire. Illo autem relicto, in partes filij eius, nomine Grimoaldi, venit: qui eum honorifice recepit, & de tanti pontificis gratulabatur aduentu: nec tantum ipse, sed etiam vniuersa turba, quæ erat in ditione eius. Cum autem gustasset dulcedinem doctrinæ illius, cœpit multis blanditijs ei supplicare, & nimijs insistere precibus, vt eum nequaquam desereret. pollicebatur enim eum participem facere filiorum suorum. Sed vir Dei ad eius promissionem ab statu suæ mentis minimè declinavit, sed immobilis ad explendum iter arreptum permansit, & se nequaquam recedere ab huius tramitis perfectione professus est. Idem verò Grimoaldus munera illi non modica largitus, fecit ei copiam abeundi, direxitque ministros, qui eum cum summo honore deducerent à finibus Noricensibus vsque in Italia partes. Qui iussa complentes, sub debito honore benedictionem petentes, reuersi sunt. Sed silenter, ignorante quidem viro Dei, iubente autem eodem principe, actoribus vel habitatoribus Alpium mandauerunt, tam Venusticæ vallis, quàm alijs circumquaque, vt si quando eum reuerti in illas partes contingeret, eum à finibus Baioariorum nequaquam pateretur abire, nisi ad iam dictum principem perueniret. Grimoaldus filius Theodonis.

In ipso autem itinere Romam pergendo, cum Breones perueniret, iuxta syluam Cap. 11. quandam in castris manebat. Sed dum custodes equorum incautè obdormirent, ita vt nullus vigilaret, vrsus è sylua egrediens, sagmarium viri Dei discerpens comedit. Manè autem facto, dum expergiscebantur custodes, inuenerunt eundem vrsum super ipsum sagmarium iacentem, & comedentem illum. Quod dum Ansericus prædicatus

dicitur viri Dei minister agnuit, beato Corbiniano dixit. At vir Dei patienter ferens, dixit eidem Anserico: Tolle flagellum istud, & vade ad eum, & fortiter illum verbera, & castiga pro delicto suo, quo nobis nocuit. Quod dum ille agere formidaret, dixit ei vir Dei: Vade, & noli timere eum: sed, vt dixi tibi, fac, ac postea mitte super eum sellam sagmarum, & sterne illum, & sagma super illum impone, & duc cum alijs caballis in viam nostram. Ipse verò Ansericus fecit, sicut preceperat ei vir Dei. Porro impositam sibi sagmam ipse versus quasi domesticus equus Romam vsque perduxit, ibique a viro Dei dimissus, abiit viam suam.

Vrsus co-
gis ferre far-
cinas Romam
vsque.
Cap. 12.

Honorificè
accipitur à
Longobar-
doru Rege.

Cum autem ad Tridentinum castrum vir Dei peruenit, vbi tunc à Longobardorum Rege comes nuper erat positus, nomine Husingus: is cum viri Dei emissarium valde decorum forma vidisset, emere concupiuit. Sed cum vendere nollet, furto clam tollere iussit. Cuius rei vindictam caelestem ad tempus narrationis & ordinem reseruamus. Igitur vir Dei sanctus Papiam veniens, à præcellentissimo Longobardorum Rege & Deo deuoto cum omni veneratione susceptus est, & septem ibi diebus propter sacram prædicationem verbi Dei, quæ ex ore illius inundabat, retentus est. Eius se orationibus humilimè idem Rex commendauit, munera largitus non modica, & vale dicentem abire permisit, atque in eius comitatum cuiusdam ciuitatis præfectum ire iussit, & vsque ad portum amnis Padi deducere, & virum Dei cum omni comitatu suo diligenter transponere: & inde vsque ad Romanos fines alios cum eo pergere fecit, vt darentur ei per viam totius necessitatis solatia. Cum autem peruenissent ad portum Padi fluminis, is, qui cum eo missus fuerat, videns elegantem equum viri Dei, animo hærens, emere concupiuit. Sed vir Dei minimè se daturum prædixit, summo Romanæ vrbis Pontifici ducendum insinuans. Ille verò antiqui hostis perucacia accensus, ad suæ damnationis cumulum, ad vltimum transeuntibus amnis portum reseruare suis silenter equum præcepit, Dei quoque viro transposito, subito se equo imponens, cursu velocissimo in vicinam syluam se immergens cum suis, huc illucque discurrens, simulabat latronem se quærere. Tunc demum vacuus reuertens, raptorem se non nõsse testatus est. Viri quoque Dei provolutus vestigijs poposcit, vt pro negligentia sua ad regales aures eum minimè accusaret. At vir sanctissimus patientiæ suæ custos, hilari vultu ei valefaciens, à se dimisit, diuinæ vindictæ non ignarus. Cuius rei finem diuino adiutorio ad posterum narrandi ordinem reseruamus. Nam vir sanctus tramite arrepto, ceptum carpebat iter.

Equo ani-
mo fert
fraudè cu-
iusdam.

Cap. 13.

Cum autem quadam die ad Tusciæ partes peruenisset sexta feria ieiunij, in qua abstinere oportebat ab esu carniū, videntes hi, qui præerant itineri, quòd hora gustandi tardius protrahebatur, & quòd caballi calorem toto diei spatio sub pondere nequirent sustinere, dixerunt vt vel paululum repausarent. His dictis, is, qui alimenta ad mensam pontificis ministrabat, dixit se ad esum Episcopi nihil præter carnem habere, quam eo die non comesturum Episcopum nouerat. Hoc eo dicente, vir Dei sursum adspiciens, vidit aquilam in aëris altitudine volantem, & ait: Ecce auis, per quam nobis Dominus misericordiæ suæ largitate daturus est alimenta. His dictis, ab intuentium oculis longius aquila recessit, & de tanta altitudine oculorum acie piscem in maris fluctibus videns, submissis alis, arreptum ad litus perduxit. Illis ergo pergentibus, quidam cocus pontificis more itinerantium hoc videns, ad litus cucurrit, inuenit aquilam in piscis adhuc viui capite sedentem, piscemque palpitantem. Qui cum aduenisset, aquila piscem dimisit, & auolauit. At cocus arreptum piscem obtulit pontifici, & factum aquila enarrauit. Magnitudo verò piscis tanta erat, vt non solum pontifici sufficeret, sed etiam cunctis, qui apud illum comederunt. Res mira & valde inaudita, excepto antiquo miraculo, quo Paulo & Antonio coruus ministravit escam. Tanta enim diuinæ pietatis est largitas, vt nusquam suos seruos permittat inopia confici, dicente Psalmista: quia Inquirentes Dominum non deficient omni bono. Magna autem erat eodem loco amenitas, magnaque herbarum copia, & fons largus. Quid ergo ibi aliud datur intelligi, nisi quòd omnipotens Deus, qui suam dignatus est pascere seruum, subiectioni eius necessariam præbuit alimoniam? Sed nequaquam aliud eius miraculum prætereundum esse videtur.

Nolenti sex-
ta feria ve-
sci carnibus
diuinitus
grandis pi-
scis offer-
tur.

Psal. 33.

Cap. 14.

Octauo nanque die ab eo, quem diximus, similiter sexta feria quidam ex conuiuatoribus ad litus maris cucurrit. Est enim delectabilis callis iuxta mare euntibus vndarum

darum molibus depressus. Is dum iret per litus, vidit secus litus natantem piscem non modicæ magnitudinis, quasi pedum vndecim. Quem dum deambulando intueretur, clamore valido auribus viri Dei indicauit. Itaque cuncti, relicto calle, ad litus quasi ad ingens spectaculum cursitabant. Vir autem Dei, cum natantem conspexit, intrâ semetipsum tacitè cogitans, nè fortassis sibi in esum, vt erat, à Deo transmissus esset, quendam suum ministrum, nomine Ansericum, cuius longè iam superiùs mentionem fecimus, ex nomine vocat, sciens eum peritiam habere natandi. Ei præsentem exui indumentis, nihil diffidentia in animo habere, pugionem in manus sumere præcipit. Ipse verò verbis eius confusus, vestimentis exutus, imperterritus quasi per humum mare ingrediens, (erat enim viribus strenuus, alacer ingenio) in mare mersus, in interiora se contulit, sinistra manu pernatans, dexteram super vndas eleuans, ferro summis nisibus piscem tam fortiter percussit, vt ferrum sequeretur capulus. Pisce verò statim ad altiora maris se torquente, ipse summitatem tenens, ferrum securus est. Cumque diù per mare natando piscis se fatigasset, & nihilominus persequendo eum percussor torqueret, ad litus eum conuertere nitentur. His ita decertantibus, iam longius eductus fluctibus, ita vt vix iam litus adspiceret, confusus tamen verbis viri Dei, fumebat fidutiam. Quod dum piscatores quidam intuerentur, ex latere retia releuantes, his relictis, certatim ad periclitantis ad nauigauerunt spectaculum. Qui dum vulneratum piscem intuerentur, totis viribus festinabant, arque ab æquore eum in nauim voluerunt attrahere. Sed dum idem viri Dei minister brachium in summitatem puppis immitteret, cœperunt piscatores pugnis & percussionibus reuerberare, vt ex tanta præda reuerteretur vacuus ad litora. Sed cum alacer pedem puppi immitteret, ad flagella intrepidus, viriliter se erigens, arrepto vnus ex manibus remo, cœpit percussores suos cedere. Qui illicò timore percussi per orationes viri Dei, illius pedibus se submittentem, nauim vsq; ad litus traxerunt cum præda. Tunc vir Dei, & qui cum eo erant, immensas Deo referebant laudes, locaque ad applicandum aptissima perspicentes, castra illic metati sunt. Cumque tantæ esset abundantia gratia, vt piscem eundem nequaquam cunctus comitatus illius consumere posset, residua salientes, in vala condiderunt. Refectis autem omnibus, hi qui aliena rapere conabantur, dignis sunt verberibus castigati, atque à viro Dei admoniti, nè vltèrius principis Apostolorum beati Petri peregrinis nocere vllò modo auderent. Duos etiam eis tresses dare præcipiens, nè de operatione diei vacui recederent, abire illos permisit.

Anserici magna fiducia de sanctitate beati viri

Ingens piscis magno miraculo capitur sexta feria, qua non licebat carnibus vesci.

Ipse verò iter persequens, Romam vsque peruenit, & oratione facta ad vtraque beatorum apostolorum Petri & Pauli limina, ad summi pontificis beati Gregorij præsentiam veniens, ad eius se strauit vestigia. At ille surgere illi imperans, sedemque iuxta se poni faciens, sedere præcepit. Qui cum sedisset, non modica dona tanto viro obtulit, & cuncta sibi de sua conuersatione displicentia enarrauit, quomodo videlicet & quibus quasi immensis fluctibus quateretur huius mundi honoribus, & quomodo ei nec murorum claustra tranquillitatem præstare potuissent, & quantum huius mundi formidaret diuitias, quippe qui nec vnum vellet habere colonum. Secretum ergo petens, vt ei omnes perturbationes animi sui atque angustias liberè posset referre, lachrymis fulis, flebili voce deplorat, vt suum secretum imposito honore perdidit, in pristina petitione persistens, vt ad cœnobium ipsum ire permitteret, vel in quadam cellulam includeret, vel in aliqua secreta sylua ad operationem ipsi concederet agellum. His auditis, tantam humilitatem eius miratus est summus Papa: eoque à se dimisso, ad secreta necessaria synodum congregauit, & in eo conuentu ista recitauit. Quibus illi auditis, vna voce omnes eum reuerti debere proclamabant, multis testimonijs scripturarum id confirmantes. His ita dicentibus, virum Dei in medium venire iussit. Quorum verbis se victum considerans, vt iniunctum sibi à tanto patre officium nullo modo omitteret, & à lucro vacuus rediret ad aream, cum summo ibi aliquid quantum temporis retentus honore, benedictione accepta, valescens omnibus, tristis recessit.

Cap. 15.

Petit à Pontifice viri Dei ab Episcopo abfoluere.

Dolet se non impetrasse abfoluionem.

Cap. 16.

Cumque reuertendo Papiam peruenisset, ad portam vrbs feretro impositum cuiusdam mortui corpus efferebatur, quem vniuersus sequebatur vrbs magistratus. Qui mox vt virum Dei conspexere, subtiliter de persona eius atque vocabulo sciicabantur. Erat autem cadaver eius viri, qui caballum illius antea rapere ausus fuerat. Eos autem omnes pauor ingens inuasit, quia ille desperatus à medicis, facinus suum

non abscondit, sed publicè confessus est. Tunc quoque vir sanctus cum omni humanitatis reuerentia à Rege receptus, regalem deducebatur in aulam: quia nequaquam principem latebant diuinæ virtutis miracula, quæ per viarum spatia ab eo & per eum fuerant gesta: & propterea miles Christi ampliorem ab omnibus recipiebat honorem, quantum ille ea omnia libentissimè voluisset silentio premi. Sedente autem Rege, & cum eo viro Dei, mulier ipsius tunc defuncti orbata viro & viduata, flebili vultu vestigijs viri Dei prouoluta est, adducens viri Dei caballum, à viro suo machinis diabolicis & nefandis raptum insidijs, forma & specie decorum quasi de obitu viri sui mortis reum: insuper ducentos solidos viro Dei obtulit, dicens virum suum eadem die percussum fuisse, quæ illecebrofis machinis viam viri Dei impedire præsumpsit, & vt ab eadem percussione languor quotidie dolori fomitem ministrasset, & vt iam à medicis desperatus sibi præcepisset, vt omni diligentia ipsum custodiret caballum, & viro Dei, si Deo donante, eò reuersus esset, omninò redderet, & eius facinus illi confiteretur, & insuper debitæ impensionis ei aurum afferret, vt pro eius anima vir sanctissimus deprecari diuinam clementiam dignaretur. Quibus dictis, compassus eminentissimus Rex, & dolore ac tremore compunctus, statim ex throno profiliens, genibus prouolutus est Episcopi, rogans nè hoc sperneret, quod mulier obtulit, & insuper suum reciperet, quod amisit. Vir autem Dei, nè totam eminentiæ eius familiam contristaret, quam ob mortem tanti viri silentem conspexit, & in magna esse desperatione animæ illius, vniuersis petentibus ad suscipiendam, quæ mulier obtulerat, tandem coactus consensus: Regem, vt surgeret, petijt, leniterque eum consolari cepit, eumque rogauit, nè aliam quis pro ipso reatu vltionem reciperet, dicens, quia non vindicat Dominus bis in idipsum. suisque illum orationibus, vt valeret, adiuturum professus est. Fide recepta ex viri Dei verbis, viduata mulier recessit. Non longè post pontifex, cum summo ibi detentus honore & reuerentia, nec modicis ditatus muneribus, à Rege dimissus est, & rebus necessarijs abundè instructus, ad Tridentinos peruenit fines.

Nota vltionem diuinam in eum, qui abstulit equum viri Dei.

Nota regis erga eum reuerentiã.

Nahum 1.

Cap. 17.

Alia celestis vltio propter equum viro Dei ablatum.

Cap. 18.

Orat ad sepulcrum S. Valentini.

Cum autem non longè à castro venisset in prata, quæ appellabantur Rumanniana, quidam ex comitibus eius emissarium, quem ibi viro Dei fraudulento consilio ipsius principis, qui tunc ibi erat, ministri abstulerant, conspiciens quoddam iumentum sequentem, & multa macie deformem, ita vt vix cognosceretur, viroque Dei indicare curauit. Qui eum se dissimulans agnoscere, suis omninò indè silere præcepit. Cum autem vrbs portæ appropinquaret, ecce iam antea dictus comes Husingus ei obuiam veniens, pedibus illius aduolutus, commissum à se facinus non abscondit: sed humiliter confitebatur damnum, quod ei fecerat ex caballo, & illecebrofæ machinationis furtum per ordinem confessus est, qualiter propter decoram nobilitatem eius suis iumentis ad propagationem eum immittere concupiuisset, & in posterum referuare: asserens, quod hoc facto, diuina consecuta illum sit vindicta, ita vt ferè quadragintaduobus ex ipsis iumentis elephantino morbo perierint, excepto vno superstite, quod tunc sequebatur. Et cum hæc confiteretur, duos, quos optimos habuit, caballos viro Dei obtulit, & insuper ducentos solidos auri, humili voto deposcens, vt vir Dei pro emundatione delicti in ipsum admissi accipere non sperneret, & sibi delictum remitteret. Quibus auditis, vir Dei arrisit & ob satisfactionem illius condonauit ei. Ille autem cum magno honore per ministros suos eum usque ad fines Baiouariorum deducendum curauit.

Cum autem Magiense castrum intrasset, à custodibus captus est, sicut longè superius diximus à Grimoaldo duce præceptum esse: nec vltius eum abire sinebant, nisi ad eorum principem seiturum promitteret. Ibi que nolens & coactus tam diu detentus est, usque dum ab eis missus Grimoaldo hoc nuncios reuerteretur. Quæ vir Dei impedimenta viæ suæ diligenter petraçtans, considerauit diuinæ virtutis gratia vacua non fuisse. Tunc enim ad beati Valentini confessoris Christi sepulcrum, situm in eodem castro, sanctæ orationis causâ se contulit. sollicito animo vniuersam montanam regionem, vrbi illi confinem circuiuit, viditque terram fructiferam & syluosam. Inuenit etiam inter duos riuulos locum secretum & purum absque habitatoris tramite, qui appellabatur vsitato nomine Camina. Intellexit ergo non sine diuino nutu & voluntate ibi se esse detentum: consideransque locum secretum, & ad sanctæ religionis cultum valde commodum, eum magno amauit affectu: cogitauitque sibi secretum ibi hospitium construere, si eum condigno posset precio comparare

parare. Perquisiuit ergò diligenter, cuius vel quorum is esset proprius, vt accedente opportunitate temporis, propter vicinitatem sancti Valentini ecclesie, sibi ad secretum hospitium eum vindicaret. Interea illi, qui ad Grimoaldum ducem pro annunciando aduentu eius missi fuerant, reuertebantur, cum summa eum veneratione rogantes, vt ad eum venire non dedignaretur. Adiecerunt etiam, vt si sponte venire noller, datum sibi esse præceptum, vt inuitum eum deducere deberent. Intellexit vir Dei illorum insidias, & in prædicto castro relictis sarcinis suis, ad dictum principem motus perrexit.

Cum autem ad palatium prædicti principis peruenit, per quendam dilectum eius cubicularium eidem principi demandauit, nequaquam se faciem illius videre velle, antequam lasciuam coniugem à se expelleret, quam sibi tunc copulauerat post obitum fratris sui Theodoaldi, viduam. Quæ quidem secundum huius carnis putredinem pulchra videbatur & decora, nomine Pilidrud, & genere præclara, ex Gallia partibus genitricem secuta, istas peruenerat in partes. Sed cum Episcopi dictis consentire nollent, ipse in sua perseuerauit sententia, eisque egregij prædicatoris Pauli ea verba demandauit inter cetera, Quia neque adulteri, neque fornicatores regnum Dei possidebunt. Illa autem funeste Herodiadis sequens exemplum, de morte viri Dei cum maleuolis quibusdam tractare cœpit. At vit Dei pro tali crimine meminerat Iohannem increpasse Herodem & Herodiadem, quam tulerat fratri suo viuenti vxorem, atque ob hoc ab Herode interemptum esse: ideoque nullatenus in tantum facinus se consentire prædixit, antè se esse potius moriturum. Sic ergò quadraginta diebus ab eorum se subtraxit obtutibus, eosque per suos iugiter admonere non destitit, vt tam execrabile coniugium relinquerent: congruisque temporibus, iam quidem, si conuerterentur ad pœnitentiam, blandis sermonibus Dei regnum promisit: porro si permanerent in malitia, terrorem magni iudicij Dei, æternumque eis citò venturum minabatur supplicium. Tandemque Dei omnipotentis consolante clementia, perduxit eos ad promissionem separationis suæ. Tunc vir sanctus in Domini Christi Iesu confisus gratia, eos fecit ad suam venire præsentiam. Qui venientes, humi se prostrauerunt ambo, & extensis ad pedes eius brachijs, se grauer peccasse, se nimirum reos esse confessi sunt: & ita pura confessione ad pœnitentiæ confugerunt remedia. Quorum capitibus vir Dei manus imponens, signo æternæ salutis eos munire curauit, ex humo eos erigens, tam grauer lapsis pœnitentiæ designauit, viam eis salutis ostendit, remediorum solatia eleemosynarum largitate, ieiuniorum & orationum frequentia adipiscenda monstrauit, & vt amplius peccare cauerent, sollicitè præmonuit. Sicque domum ingressi, communiter sumpserunt cibum. Sicut autem à mensa principis vir Dei alimoniam corporis sumpsit, ita illis alimoniam animarum, prædicando verbum Domini, ministravit.

Tunc quoque vir sanctus locum amœnum in confinio Magiensis, cuius superius mentionem fecimus, Grimoaldo principi à possessoribus iusto precio emere persuasit, vt haberet iusto labore adeptum, vnde animæ suæ remedium acquirere posset. Eius verò princeps libenti animo obediuit, eoque cum beato Corbiniano veniens, conuocauit ad se possessores loci illius, qui vulgò adhuc dicitur Camina, inter duos riuulos Timonè & Finalem: & dato iusto precio, emit à viris nobilibus tam agros, quam prata & vineas cum parte Alpium. Illi verò venditores cum testimonijs & testibus hoc illi confirmauerunt, sicut mos est, in proprietatem. Quo factò, ex consilio fidelium & Deo deuotarum personarum tradidit hoc ipsum per manus beati Corbiniani Deo & sanctæ Dei genitrici Mariæ ad ecclesiam eius, sitam in castro Frisingensi super fluium Isaram, & coram testibus eidem perpetuo iure seruiturum firmavit. Tunc quoque vir Domini Corbinianus habitaculum sibi construere illic festinauit: basilicam ædificauit, & sancti Valentini atque beati Zenonis in ea patrocinia collocauit, & in eorum dedicauit honorem, vineasque ibi plantans pomiferis ornauit arboribus, & alimoniam pauperibus præparauit. Cœpitque fama sanctitatis eius spargi latè per orbem, à cuius ore laus Dei iugiter emanabat.

Fuitque, indè non longè manens quadam vidua, nomine Fauſta, cū duabus filiabus, bonam habens substantiã. Quæ Fauſta diuidens cum filiabus possessionē, portionem suam Grimoaldo principi eo pacto tradidit, vt usque dum illa viueret, eam tueretur & custodiret, & post eius decessum eam sibi haberet propriã in loco, qui dicitur Chories, cum omnibus rebus eò pertinentibus. Post eius verò obitum beatus Corbinianus

Cap. 16.

Grimoaldus
ducit vxorē
defuncti fra-
tris sui.

1. Cor. 6.

Math. 14.

Vide sancti
viri zelum.Ecce insi-
gne exem-
plum pœ-
nitentiæ.

Cap. 20.

Ecclesie 5.
Maria Fri-
singa quid
dedit dux
Grimoal-
das.

Cap. 21.

dedit Grimoaldo principi nongentos auri solidos, quos ei dudum Pipinus maior domus Francorumque princeps, pro eleemosyna largitus erat, & comparauit hoc ipsum in Chories: & ambo pariter postea, beatus Corbinianus Episcopus & Grimoaldus princeps, tradiderunt hoc Deo & S. Mariæ ad prædictam ecclesiam in castro Frisingas, vbi tunc beatus Corbinianus cathedram tenuit pontificalem.

S. Corbinianus Episcopus Frisingensis.

Cap. 22.

Nota antiquum more cibos appositos benedicendi.

Quadam verò die vir Dei beatus Corbinianus cum præfato principe recumbens ad prandium, apposita mensa, salutifero crucis Christi signo cum laude superpositam consignauit alimoniam. Prædictus verò princeps ex mensa dilecto sibi cani panem per incuriam proiecit. Quod vbi vir Dei conspexit, dextro pede tripodi calcem impexit, & mensam euertit, ita vt argentea vascula per pavementum huc illucque spargerentur: & ex scamno profliens, aiebat eum tanta benedictione indignum, quam cani non veritus esset proijcere: domumque illius egressus, dixit se ab eius cura omnino se abstrahere, & nequaquam cum eo ulterius panem communem sumere velle. Tum verò mulier de morte viri Dei cepit tractare, inuidiæ facibus succensa, eò quòd à viri sui illicito concubitu per verba eius separata esset, incessanterque in aures viri sui inuidiæ & odij fomitem ingessit contra virum Dei, dixitque in principis ignominiam hoc egisse Episcopum, ideoque mortis esse reum. At rem ipsam princeps idem diligenter perpendens, patientiæ seruans custodiam, aditum claudi iussit, ne tantus à se vir Dei recederet ira permotus. Ipseque cum primatibus suis palatium egressus, viri Dei prouolebatur vestigijs, satisfactionem spondidit, magnisque precibus atque blanditijs, necnò & muneribus motum mitigauit Episcopum, & tandem agrè pacis osculum à beato promeruit Episcopo: & sic iterum pariter communem sumpserunt cibum. Cœperuntque viro Dei diuitiæ, quas non amabat, quotidie accrescere, & loca augescere.

Nota optimi principis exemplum.

Cap. 23.

Cum quadam die in episcopo Frisinge sederet, molestia corporis correptus, more solito in vicinum montem ad oratorium beati Stephani martyris venire nequiuit ad matutinas Deo persolendas laudes. Clerum itaque excitans, illuc ire præcepit. Illisque ascendentibus, vox psallentium in ecclesia obuiam illis venit: tantaque concordia modulaminis magis ac magis in aures audientium se intulit, quanto ad ecclesiam propinquius accedebant. Ex fenestris quoque & tecto tanta vis clari luminis radiabat per latera eiusdem montis, vt claritatem diei superaret. Illis ergò festinantibus, & ecclesiæ ianuam ingressis, tantus claritatis fulgor euauit: odor tamen incredibili suauitate ibi triduo permansit. Clerici quoque nimio timore perterriti, & velut mortui corruerunt in terram, alij ante fores, alij limina ecclesiæ ingressi. Vbi tandem vires recèpere, domum cucurrerunt, & omnia viro Dei indicârunt. His ille auditis, se illuc deferri præcipiens, ibi ad manendum domum sibi construi iussit exiguam.

Audiuntur melodię celestes apud templum.

Cap. 24.

Cum autem ministri de aquarum penuria propter altitudinem montis, quòd ibidem quotidie ferendo lassarentur, murmurare cœpissent, vir Dei quodam die diluculo consurgens, solus montis latera circumiens, in plaga meridiana ad orationem se humi prostravit. Qua completa, baculum, quo sustentabatur, in terram defixit. Cumque paululum perfodisset, tanta mox ex eadem fouea aquarum emanauit abundantia, vt ad totius cellule ministeriũ sufficeret, insuper & vsque ad montis imam crepidinem deflueret, & eo viuente nunquam deesset. Cum autem vir Dei obijisset, & eius corpus à nobis ablatum fuisset, per quadraginta annos sine aqua humus arida remansit. Eo à nobis iterum adducto, pristinam abundantiam aquarum fons ipse ministrabat. Huic nostræ assertioni fons ipse intuentium oculis testimonium præbet. Sed ad historiæ narrationem redeamus.

Fontem precibus largitissimum impetrat.

Nota rem miram.

Cap. 25.

Cum quadam die vir sanctus vespertina hora ad ecclesiam beatæ Mariæ in castro Frisingensi ad persolendas Deo laudes veniret, eccè quædam mulier rustica cum muneribus ei obuiam perrexit, quæ de maleficij suspitione iam antea viro Dei fuerat delata. Ibant cum ea onusti carnis viri, & animal viuum secum ducebant. Quod vir Dei cernens, subtiliter inquisiuit, quinam esset illius aduentus. Ad hæc mulier dolosa quandam in iuuentutis flore principis sobolem quibusdam illusionibus demonum assererat fuisse commotam, seque suo carmine suisque artibus ad salutem perduxisse gloriabatur: & inde hæc xenia apportare. Quibus auditis, vir Dei vehementer expauit, & ex equo profliens, tanto comouebatur zelo, vt ipse eam proprijs non parceret manibus cedere, & cuncta, quæ cum ea portabatur, xenia ad portam ciuitatis, domum

En quæ excrucatur arte magicam.

domum reuertens, pauperibus distribuens, perfidiam principis non cessaret deflere. Socia verò antiqui hostis, vt serpens in paradiso, sparsis crinibus, receptis viribus, cruentata facie, principis se offerebat obtutibus. Quam cum ita flentē incesa vxor principis videret, diabolico instinctu furore incensa, vultu mutato, vim veneni, quam in corde ferebat, adspicientibus demonstrauit, vitam Episcopo auferre volens. Quod tamen viro indicare distulit: sed clam ei insidias in suam perniciem præparare non distulit, cuidam secretario suo, nomine Nino, occultè præcipiens, vt cum ab eadem villa recessisset Episcopus, collectis famulis, eum interimeret..

Cumque ad aliam pergere vir Dei disponderet villam, quidam Deum timens, per fratrem ipsius Episcopi beatæ memoriæ Erimbertum ei demandare curauit, quòd in eadem nocte nequissimo mulieris cõsilio occideretur, nisi se mutatione loci studiosè feruaret. His dictis fidem Episcopus adhibuit, & intempestæ noctis silentio occultè se ad aliam cõtulit villam. Indè sequente crepusculo eccè Ninus ille collectis famulis domum viri Dei circuncinxit, & eum diligentissimè inquirentes, vt interficerent: sed minimè reperientes, cunctis ædificijs euerfis, vacui & confusi reuersi sunt. Episcopus autem, sumpto secum clero, locum reliquit, ad Magiense castrum perrexit, per quendam ex suis principi demandauit, quòd sub omni celeritate ipsa maligna mulier in foueam, quam ipsi parauerat, corrueret, & ipse citò vitam finiret. Eas insidias suæ coniugis vbi Grimoaldus cognouit, & abscessum viri Dei, misit & humiliter eum, vt rediret, rogauit. Ille autem minimè assensit, sed lezabelis pessimæ mulieris insidias oportere cauere dixit. Quæ verò tales insidias fuerit secuta vindicta, silentio non est premendum.

Filius eius, quem nefando carmine, vt diximus, machinis diaboli mulier incantauerat, rebus excessit humanis. Eoque mortuo, Grimoaldus ab insidiatoribus interfectus est. Prædictus verò Ninus, qui necem Episcopo afferre voluit, probrosa morte vitam finiuit. Cum enim ventem purgaret, lancea percussus interiit. Ad vltimū verò Piltrud Carolum in Gallias sequens, pro meritis suis ab eo repudiata, omnem honorem & gloriam perdidit, proprijsque exuta substantijs, nouissimè nihil nisi vnum asellum ad subuectionem possidens, in Italia vitam finiuit. Natiq̃ue eius, qui ex illius prodierant vtero, cum multa tribulatione regno priuati, vitalem amiserunt flatum.

Hucbertus autem cum regnare cepisset, humanissimè & summo cum honore virum Dei ad se reuocauit, eumque tanto venerabatur studio, vt sanctis eius meritis dignum erat: atque etiam sacro fontis lauacro eum sibi sociauit.

Cumque exitus viri Dei appropinquaret, temporis obitū sui non ignarus, fratrem suum Erimbertum in Italiam ad Longobardorum direxit principem, postulans firmitatem suæ possessionis iuxta Magias, quam sanctæ Mariæ tradiderat, nè indè auferretur, & vt suum corpusculum ad sepeliendum ibidem recipi iuberet, quòd illic beato Valentino commendauit viuus: In eo enim castro dominabantur ea tempestate Longobardi. Hoc igitur octauo ante obitum suum die mandare curauit, & horam egressionis suæ prædicens, alium ex discipulis suis ad Hucbertum principem direxit, suum obitum ei nunciaturum: poscens, vt cadauer illius deferri iuberet, vbi viuus promiserat.

Veniente autem iam exitū sui die, balneum sibi præparari iussit, & ex more ablens corpus, capillos sibi tonderi fecit, caput & barbam radi: sicque vestibus sacris indutus, Deo sacrificium obrulit, & viaticum proprijs manibus recepit. Missarum solennitate completa, domum ingressus, post perceptionem corporis & sanguinis Christi, vinum sibi adduci iussit, modicumque degustans, nihil doloris præ se ferens, signum crucis Christi capiti impressit, & Deo spiritum reddidit, atque à ministris in beatæ Dei genitricis Mariæ ecclesia traditus est sepulturæ.

Sed tanta mox pluuia secuta est atque procella triginta diebus & noctibus, vt nec vna hora vnquam cessaret. Vbi apertè monstrabatur, quòd ibi requiem corporis sui habere noller: sed in loco, vbi poposcerat viuus. Missi verò, à principe Hucberto reuersi attulerunt mandatum, vt beatissimi viri corpus Magias apportaretur, sicut ipse viuus fieri disposuerat, vt ibi in ecclesia sancti Valentini sepeliretur.

Itaque tricesimo obitū sui die de humo eleuatus, tali repertus est forma, vt viuus esse à multis putaretur, & quasi rectè valens dormiret. Confluebat nanque ibidem magna multitudo virorum ac mulierum, quasi ad ingēs spectaculum, qui tanti pontificis lamentabantur decessum.

Cumque

Cap. 26.

Necem sibi
structam
euidit.

Prædicat
Duci suum
interitum.

Cap. 27.

Grimoaldi
principis
interitus.

Item alio-
rum, qui vi-
rū Dei per-
dere volue-
re.

Cap. 28.

Hucbertus
princeps.

Cap. 29.

Mortē suā
nunciat.

Cap. 30.

Nota vt sub
mortem se-
gesserit vir
sanctus.

Felix eius
obitus.

Cap. 31.

Cap. 32.

Nota de ei-
corpore.

Cap. 33. Quædam ob lasciuum feruorem diuinitus castigatur. Cumque corpus eius plastro imponerent, in ea hominum multitudine quædam puella, nomine Magata, non longè inde secretè cum socia stabat. Cumque ex illa socia inquireret, quid de Episcopo ageretur, nefandum valdè protulit sermonem, suæ lasciuie atque immunditiæ sociũ illum fuisse. Quod idè tam improuidè dixit, quòd sociam suam deludere vellet. At statim diuinæ virtutis est vindicta secuta. Nam femur eius dextrum ita incuruatum est, vt vsque ad pedes obrigesceret. Atque in ea claudicatione permansit, vsque dum vixit, & binis sustentabatur baculis, vnius pedis vtebatur gressu, tametsi in luctu & pœnitentia & iugi confessione peccatorum suorum, atque sanctæ orationis studio vitam multis duxisset annis.

Cap. 34. Ex eius iam pridem defuncto corpore manat calidus sanguis. Pergentibus itaque illis, atque deportantibus corpus Episcopi, cœpit de naribus eius emanare sanguis tam calidus, vt de corpore viuo solet effluere. Quem colligentes in vasculum fictile, deportauerunt vsque ad castra: vbi cum sancto corpore vigilando illa nocte manserunt, & vas plenum ipsius sanguinis in eodem loco infoderunt in terram, & cooperuerunt.

Cap. 35. Quisdam Romanus ad eius corpus à febribus sanatur. Cum autem aduenissent in partes Vallenensium cum sancto corpore eius, quidam nobilis Romanus, nomine Dominicus, Veronensis ciuis, magnis vexabatur febribus. Is ad viri Dei corpus cum venisset, de meritis sancti viri sanitatem se recipere posse confidens, subter corpus eius se submisit altero quidem latere, surrexitque pristinae sanitati restitutus tam valenter, vt in proprium insiliens equum, Dei omnipotentis virtutem & beati viri merita collaudans, domum sanus reuerteretur. Ministri verò viri Dei cum ad castrum Magiense cum eius corpore venissent, ab ipsa porta vrbs à custodibus Longobardorum repulsi sunt, dicentibus, quòd hoc nequaquam viri Dei corpus esset, sed machinari ipsos insidias, vt urbem capere possent. His ita dicentibus, lites Longobardorum Regis à Papia eò peruenerunt, quæ tanti viri corpus præcipiebant cum summo honore recipi. Eo suscepto, vasculum aperuerunt, vt experimento discerent veritatem.

Cap. 36. Rursus calidus fluit sanguis ex naribus diu defuncti. Cumque pallium super corpus eius expansum, & sudarium, quod fuerat super caput eius, abstulissent, iterum sanguis ex naribus viri Dei egrediebatur calidus, qui inter tot montium spatia fuerat adportatus, & pulchritudo faciei illius tali inueniebatur colore, vt prius fuerat illo viuento. Tunc omnes vna voce magnificabant Deum in sanctis eius, & sanctum corpus eius in ecclesia sancti Valentini confessoris Christi, vt ipse disposuerat, sepulturæ tradiderunt.

Cap. 37. Cerei diuinitus ardescunt. Post sepulturam verò, tertia nocte media magni luminis cerei ardescunt visi sunt in eadem ecclesia, ita vt diei vincerent fulgorem, & candorem superarent niuis: magnusque ibidè & optimus secutus est odor, qui illic permansit vsque ad matutinarum solennia.

Cap. 38. Insigne miraculum. Quadam verò die puer paruulus in nocte ipsius viri Dei solennitatis secus muros ciuitatis in cautè cucurrit, & pede lapsò, in præcipitium decedit. Erat autem ibi tantæ altitudinis spatium, vt intuentes magnus pauor inuaderet: atq; ad ima montis ipsius, Passaris amnis magnis intumuerat fluctibus. Quis verò aliud de illo expectaret puero, nisi mortuum esse, & inter saxorum scopulos ingentes diruptum? Et quanuis ad ima montis peruenisset, nequaquam fluuium euadere potuisset. Cum autem irent ad cadaver quarendum, amne per pontem transgresso, contemplabantur puerum saxo cuidam inhaerentem. Qui arreptis funibus, per saxorum ascendebant cauernas, vsque dum ad iacentem puerum peruenirent. Qui ob merita viri Dei non tantum viuus, sed etiam illæsus repertus est: qui diuinæ largitatis munere, illi postea episcopatu multo diebus præfuit.

Cap. 39. Aribo Episcopus Frisingensis. Interea verò, dum à Longobardorum gente corpus beati Valentini confessoris Christi de eodem castro ablatum fuisset, & in Tridentinam urbem deportatum, ac postea à venerando Thassilone Duce in Patatium ciuitatem, cum summo reuocatum honore: cœpi ego Aribo, hæres licet indignus, ipsius Frisingensis sedis Episcopus, cogitare, quid de tanti patris corpore agerem, qui sine debito honore & absque sancto illic iacebat officio: atque ea causa debitus ei honor præstari non poterat. Ad diuinum itaque me contuli consilium, atq; cum cœpiscopis meis, & ceteris approbatis ecclesiasticis viris tractare cœpi, vt ad suam sedem, vbi Episcopus fuerat, ad gloriam Dei translatus, sibi debito afficeretur honore. Sanctorum autem virorum corroboratus consilio, generali synodo congregata, cogitationes vel consilium beatorum virorum

virorum in medium protuli, visum illis esse, vt sanctum corpus viri Dei ad suum locum reduceretur. Pariterque tractabamus, nè sanctus vir curę nostrę sublatus, sine sancto officio, & nobis ob tantam absentiam sine lumine remaneret: & quod beati Valentini corpus indè ductū fuisset, ob quem iste vir Dei suum corpus eò adduci voluerat. Inito ergò generali concilio, triduanum ieiunium decreuimus per totam dioccesim illam celebrandum, psalmodiamq; sine intermissione ab omnibus generaliter agendam, atq; per Missarum celebrationes quotidie diuinam clementiã ab omnibus vniuersim cum summa deuotione & humilitate inuocandã, vt per suam misericordiam alicui suam indè aliquo modo dignaretur Christus ostendere voluntatem: vtrum ad pristinum locum deberet adduci, vel illic expectare vltimi & magni diei resurrectionem, nè improuidè contra diuinum veniremus cõsilium. Triduo denique peracto ieiunio, antequam abinuicem corporali secederemus præsentiã, septẽ viris ex nostris diuinę largitatis gratia in somnis est reuelatum, sicut tractauimus, ita perfici debere, vt ad suum locum viri Dei corpus reduceretur. Omnesque ergò nos humilimè collaudauimus clementiam Dei, & vale dicentes, abinuicem recessimus.

Tunc quoque cum consilio omnium coepiscoporum nostrorum, cæterorumque ecclesiasticorum, & ipsius venerandi principis Thassilonis, ad repetendum viri Dei corpus probos atque prudentes ecclesiasticos viros cum alis direximus.

Cumque ad prædictam urbem Magiensem venissent, & orationes suppliciter implēssent, die declinante in vesperam, inito consilio, quosdam in ecclesia dimiserunt: alij verò ad percipiendam alimoniam domum ingressi sunt. Et ecce subito in ecclesia sonus factus est magnus, ita vt validi tonitruj vim superare videretur, & vniuersam non solum ecclesiam, sed etiam urbem commoueret. Tanta verò diei fuerat serenitas, vt nubes minimè apparere videretur. Tantis ergò omnes, qui in ecclesia erant, timor inuasit, vt nimium perterriti, in terrã corruerent, & quasi exanimis iacerent. At post paululum viribus receptis, ostium ecclesię conati sunt egredi. Et ecce hi, qui erant in domo, obuiam illis aduenerunt: & sic omnes cum ingenti pauore ecclesiam ingressi, cum omni reuerentiã pernoctauerunt in vigilijs vsque ih crastinum. Sed quid mirum, si tali sonitu vir Dei voluit ostendere, suam in reuocando ipsius corpore fieri voluntatem, quando etiam Israëlitico populo ad mouenda castra conuocando, diuino iussu proluxius perstrepebat buccina?

Manè autem factò, magna cum supplicatione accedentes, & tumultum aperientes, inuenerunt sancti viri corpus tam pulchrum, eaque elegantia coloris, vt leniter dormiens putaretur. Eleuatusque de eodem loco cum omni gloria & honore, & feretro impositus, cum magna pedestrium virorum religiosorum adducebatur celeritate, ita vt equites vix eos sequi possent. Superatis autem transalpinis iugis, cum ad portum Oeni fluminis cum tãtis reliquijs viri religiosi peruenissent: magna turba clericorum & laicorum vtriusque sexus ibidem obuiam sancto viri Dei corpori facta est, & cum multa litaniarum sedulitate illud excepit.

Cumque indè in quendam opportunum campum venissent, & illic quiescerent, quidam vir manu arida à teneris annis, eò accessit, atque sub feretrum sacri corporis se submittebat, de Dei misericordia & beati viri meritis confidens, eam manum ita re- traxit sanam, vt erat altera.

Eadem nocte quidam eò venit à dæmonio arreptus, tanta insania exagitatus, vt vix à fortissimis viris posset retineri, magnisque & perturbatis perstrepebat vocibus, clamabat immaniter. Cumque à fidelibus viris subter feretrum corporis beati viri immisus esset, ita suffragante gratia Dei & intercessionibus sancti viri, immundus spiritus ex eo profligatus est, vt nunquam deinceps illi nocere potuerit.

Contigit autem, vt apportando sancto corpore ad eum venirent locum, vbi iam olim è Frisinga cum eodem corpore pergentes subliterant, & collectum eius sanguinem, vt supra dictum est, in vase fictili, imposita illi tabula, defoderant. Ibi verò sanctę crucis baiulus super ipsum vasculum imprudens & insciens crucem defixit, inuentusque est sanguis viri Dei eo colore ac decore, acsi eodem die ex viuente corpore effluxisset. Itaque hymnos, laudes & grates Deo latantibus animis omnes depromentes, & iterum eundem illic sanguinem honorificè reponentes, cum multa festinatione ecclesiam ibi condiderunt: vbi innumera Dei omnipotentis clementia ad honorem & gloriam sancti nominis sui dignata est multarum sanitarum operari miracula, per merita & intercessionem beatissimi viri.

Indè

Nota pri-
scam erga
sanctorum
corpora de-
uotionem.

Cap. 41.

Ingens sonus
diuinitus
excitatur in
ecclesia.

Num. 10.

Cap. 42.

Res mira in
sancti viri
corpore diu-
lunato.

Cap. 43.

Manus ar-
ida cuiusdam
restauratur

Cap. 44.

Dæmonia-
cus curatur.

Cap. 45.

Ingens mi-
raculum in
sanguine
viri Dei.

Cap. 46.

Eius corpus
in ecclesia
S. Mariæ
Virginis re-
conditur.

Indè autem moto sacro corpori omnis cœtus pontificum & ecclesiasticorum turba immensa, vnà cum Thassilone Principe obuiam occurrentes, cum omni ecclesiastico obsequio, cum hymnis & canticis spiritalibus, cum multa omnium laude & prædicatione, in ecclesia sanctæ Mariæ, vbi primò fuerat humatus, ad honorè & gloriam nominis Christi, & ad totius spem Christianæ plebis, eius suffragia postulantis, est honorificè exaltatus. Atque per eius merita & preces magnas ibi virtutes diuina potentia quotidie efficere dignatur, & multis in Deum verè credentibus & fideliter petentibus sanitates iugiter illic cõferuntur: Præstante & miserante Domino Iesu Christo: qui cum Deo patre & spiritu sancto viuunt & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

DE SS. DOROTHEO ET GORGONIO AC
SOCIIS MARTYRIBVS, EX HISTORIAE ECCLESIA-
sticæ Euseby Casarens. lib. 8. interprete Iohanne Christo-
phorsono Angliæ Episcopo.

9. Septembris
Ex cap. 1.Imperato-
rum geni-
lium erga
Christianos
humanitas.Dorothei
amplissim'
honos.Item Gor-
gonij.Nota, quo
in præcio
apud ethni-
cos fuerint
Christiani,
cum sanctè
se gererent.

VANTVM splendoris doctrina veræ pietatis in Deum omnium rerum gubernatorem, mundo per Christum patefacta, apud omnes homines, Græcos simul ac Barbaros, ante istam persecutionis tempestatem, quæ nostra ingruit memoria, obtinuerit, & quam liberè inter eos prædicata fuerit, maius quiddam est, quàm quod nos nostra in dicendo tenuitate satis pro dignitate explicare possimus. Cuius rei argumento esse poterit singularis Imperatorum humanitas, qua nostros tam benignè exceperunt, quibus quidem tum prouinciarum præfecturas gratuito impertièrunt: tum propter incredibilem beneuolentiam, quam erga nostræ religionis professionem habebant, omni afflictatione & molestia, quam pro Dei amore homines Christiani solèt perpeti, eos penitus liberârunt. Quid de his attinet dicere, qui sunt in Imperatorum palatio magnam dignitatem adepti, de quæ ipsis Imperatoribus, qui domesticis suis pro sermone diuino propagando, & pia vitæ ratione degenda, ipsi velut inspectantes, copiâ fecerunt liberè & ingenuè dicendi, atque ad eò suis ipsorum vxoribus, liberis & seruis, quasi palàm de mira fidei libertate gloriandi exultandi quæ potestatem permisèrunt? Quos certè chariores habuerunt, & magis eximie dilectos, quàm reliquorum seruorum turbam? vt Dorotheum illum, qui præter ceteros erga illos & beneuolentiam summam ostendit, & fidem non minorem, ac propterea præ alijs, qui magistratus & præfecturas in Imperio gerebant, amplissimum honoris gradum adeptus est: vt Gorgonium, qui non dissimili fama & celebritate enituit: vt alios non paucos, qui propter Dei verbum sunt parem cum illis dignitatem consecuti.

Aut quid commemorem, qua humanitate, cultu & beneuolentia, non illa quidem vulgari & contemnenda, prouinciarum præfecti & rectores, ecclesiarum præfides & Episcopos, vt manifestò cernere licebat, amplexati fuerint? Aut quomodo quisquam conuentus illos, infinita hominum turba frequentatos, multitudines in singulis ciuitatibus coactas, illustres hominum in templis concursus, poterit oratione explicare? Vndè cum in antiquis illis ædificijs non satis loci haberent, ampliores ecclesias in vniuersis vrbibus, fundamentis earum ad maiorem laxitatem dilatatis, erexerunt. Et quandiu diuina ac cælestis Dei manus populum suum, vt potè auxilium eius promerentem, obtexit, suoque muniuit præsidio: tandiu neque vlla hominum inuidia, quò minus ista res vnà cum tempore in dies maiores progressiones facerent, incrementoque & magnitudine aufererent, omninò potuit obsistere: neque vesanus ille & perditus dæmon, vel suoipsius conatu eas in inuidiam rapere, vel hominum insidijs vlla ex parte impedire.

Verum cum nos præ nimia quadam licentia, in mollitiem delicatam & dissolutam segnitiam essemus prolapsi, cumque alij alijs inuidere, maledictis insectari, & propè nos ipsi inter nos petulantibus linguis, tanquam mutuis armis, oppugnare, & casu aliquando verborum contumelias velut hastas vnus in alium intorquere, & præfides eccle-